

موسسه مطالعات بین المللی انرژی

پایش هفتگی تحوالات نفت و گاز ۲۵

شماره ۲۵ / هفته اول / دی ماه ۱۴۰۰

پژوهشکده اقتصاد انرژی

- افزایش قیمت نفت با توجه به انتظار تاثیر محدود سویه امیکرون بر تقاضا توسط سرمایه گذاران
- انتظار مازاد بودجه عربستان سعودی در سال ۲۰۲۲
- قیمت نفت برنت تا سال ۲۰۲۲ در حدود ۷۶ دلار خواهد بود
- دولت اقلیم کردستان (KRG) ادعای غرامت جنل انرژی را رد می کند
- روس نفت انتظار دارد دولت روسیه به شرکت اجازه دسترسی به صادرات گاز را بدهد
- بایدن کمک های فدرال به پروژه های زغال سنگ، نفت و گاز در خارج از کشور را متوقف کرد
- چرا عادات مصرف کننده برای گذار انرژی به همان اندازه عوامل دیگر مهم هستند
- اقتصاد انرژی
- بازار انرژی
- راهبردها و سیاست ها و ژئوپلیتیک انرژی
- رخدادهای انرژی
- فناوری انرژی و محیط زیست

تغییرات هفتگی نفت خام های شاخص

(دلار در بشکه)

تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	برنت موعدهار	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	وست تگزاس	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	سبداویک	هفته
۰٫۹	۸۳٫۷۷	۰٫۲	۸۱٫۹۶	۰٫۸	۸۲٫۵۱	هفته منتهی به ۱۲ نوامبر ۲۰۲۱
-۲٫۶	۸۱٫۵۹	-۳٫۶	۷۹٫۰۲	-۲٫۱	۸۰٫۷۴	هفته منتهی به ۱۹ نوامبر ۲۰۲۱
-۱٫۴	۸۰٫۴۵	-۱٫۲	۷۸٫۰۹	-۱٫۵	۷۹٫۴۹	هفته منتهی به ۲۶ نوامبر ۲۰۲۱
-۱۰٫۴	۷۲٫۰۶	-۱۴٫۳	۶۶٫۸۹	-۹٫۸	۷۱٫۷	هفته منتهی به ۳ دسامبر ۲۰۲۱
۳٫۴	۷۴٫۵	۶٫۶	۷۱٫۳	۳٫۴	۷۴٫۱۱	هفته منتهی به ۱۰ دسامبر ۲۰۲۱

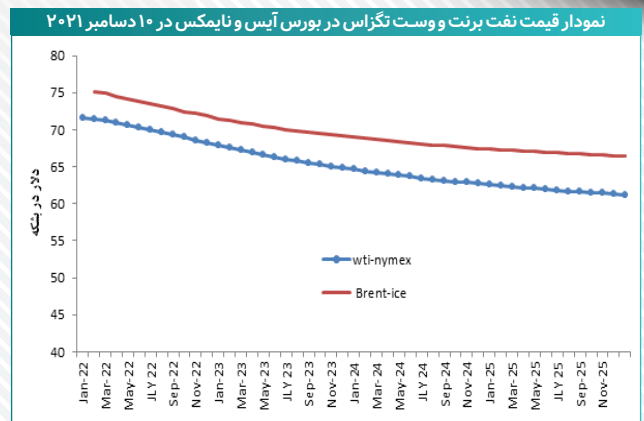
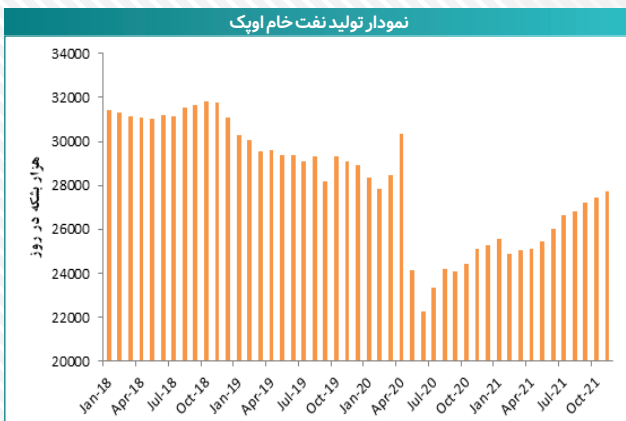
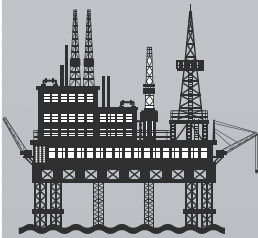
بررسی دلایل افزایش قیمت نفت و تاثیر آن بر عرضه و تقاضا

تحولات بازار نفت در هفته منتهی به ۱۰ دسامبر ۲۰۲۱

توسعه میدان گازی عکاز عراق و
پیامدهای ژئوپلیتیک آن

نقش گاز طبیعی تجدیدپذیر در
فرآیند گذار انرژی کشور چین

اقتصاد انرژی

خام و افزایش تولید نفت با بهبود تقاضای جهانی انرژی بود و سال آینده این کشور انتظار درآمد ۱۰۴۵ تریلیون ریال را دارد.

بزرگترین اقتصاد عربی در سال گذشته به دلیل بحران کرونا که به بخش‌های در حال رشد اقتصاد غیرنفتی این کشور آسیب رساند، کوچک شد و قیمت‌های پائین بی‌سابقه نفت بر امور مالی آن تأثیر گذاشت و کسری بودجه سال ۲۰۲۰ عربستان را به ۱۱٫۲ درصد تولید ناخالص داخلی افزایش داد، اما با کاهش محدودیت‌های کووید-۱۹ در سطح جهانی و داخلی، اقتصاد در سال ۲۰۲۱ بهبود یافت. بر اساس این بودجه، عربستان سعودی رشد تولید ناخالص داخلی ۲٫۹ درصدی را در سال جاری و به دنبال آن رشد ۷٫۴ درصدی را در سال ۲۰۲۲ را پیش بینی کرده است.

بر اساس تخمین مونیکا مالیک، اقتصاددان ارشد در بانک تجاری ابوظبی، برای سال ۲۰۲۲، احتمالاً عربستان بودجه خود را بر اساس فرضیات قیمت نفت که می‌تواند ۵۰ تا ۵۵ دلار در هر بشکه باشد، قرار داده است. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا، قیمت نفت خام برنت امسال افزایش یافته است و انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۱ به طور متوسط حدود ۷۰٫۶۰ دلار در هر بشکه باشد و در سال آینده به ۷۰٫۰۵ دلار کاهش یابد.

مازاد مورد انتظار بودجه در سال ۲۰۲۲ نه تنها به دلیل افزایش قیمت‌ها و تولید نفت، بلکه به دلیل کاهش هزینه‌های مرتبط با کووید و همچنین ادامه انتقال بار سرمایه‌گذاری به صندوق‌های دولتی است.

انتظار مازاد بودجه عربستان سعودی در سال ۲۰۲۲

عربستان سعودی انتظار دارد اولین مازاد بودجه خود را در سال آینده ثبت کند، زیرا قصد دارد هزینه‌های عمومی را با وجود افزایش قیمت نفت که به پر شدن مجدد خزانه‌های دولت منجر می‌گردد، محدود کند.

پس از انتظار کسری مالی ۲٫۷ درصدی تولید ناخالص داخلی در سال جاری، ریاض تخمین می‌زند که در سال آینده به مازاد ۹۰ میلیارد ریال عربستان یا ۲٫۵ درصد تولید ناخالص داخلی خود دست خواهد یافت که اولین مازاد آن از زمانی است که پس از سقوط قیمت نفت در سال ۲۰۱۴ دچار کسری شد.

بزرگترین صادرکننده نفت جهان در نظر دارد سال آینده ۹۵۵ میلیارد ریال عربستان^۱ صرف هزینه‌های خود کند که تقریباً ۶ درصد از هزینه‌های خود را کاهش می‌دهد. بودجه این کشور نشان داد که ریاض قصد دارد در سال آینده حدود ۱۰ درصد هزینه‌های نظامی خود را نسبت به برآوردهای سال ۲۰۲۱ کاهش دهد، که نشانه‌ای از کاهش هزینه‌های درگیری نظامی در همسایه یمن است.

درآمدهای عربستان در سال جاری تقریباً ۱۰ درصد افزایش یافت و از ۸۴۹ میلیارد ریال عربستان (SR) به ۹۳۰ میلیارد ریال رسید که ناشی از افزایش قیمت نفت

سرمایه‌گذاران اوج تقاضا را در آینده خواهند دید

برسد، اما یک سوم دیگر فکر می‌کنند که اوج تقاضا پس از سال ۲۰۳۰، در مقطعی بین سال‌های ۲۰۳۰ و ۲۰۳۵ خواهد بود.

اوپک در اوایل سال جاری در چشم انداز جهانی نفت در سال ۲۰۲۱ اعلام کرد که انتظار می‌رود تقاضای جهانی نفت تا اواسط دهه ۲۰۳۰ به رشد خود ادامه دهد و به ۱۰۸ میلیون بشکه در روز برسد و پس از آن تا سال ۲۰۴۵ روندی ثابت داشته باشد.

محمد بارکیندو، دبیرکل اوپک، همراه با تاکید بر سرمایه‌گذاری در بخش نفت برای تامین تقاضای در حال رشد ماه گذشته گفت، علیرغم کاهش تقاضا در درازمدت، نفت تا سال ۲۰۴۵ همچنان به عنوان سوخت با بیشترین سهم از ترکیب انرژی جهانی باقی خواهد ماند و در آن زمان ۲۸ درصد از تقاضای انرژی را تامین خواهد کرد، زیرا جهان هنوز از سوخت‌های فسیلی استفاده می‌کند و حدود ۸۵ درصد از کل تقاضای جهانی انرژی را تشکیل می‌دهد.

بیشترین تاثیر در کاهش تقاضای نفت احتمالاً مربوط به توسعه وسایل نقلیه الکتریکی (EVs) است که منجر به کاهش تقاضای نفت در برخی کشورها برای حمل و نقل جاده‌ای شده است. با این وجود، سال‌ها طول می‌کشد تا تقاضای سوخت جاده‌ای در سطح جهان به شکل قابل توجه تحت تاثیر برق‌رسانی در حمل و نقل قرار می‌گیرد. بر اساس چشم انداز ۲۰۲۱ بلومبرگ، مجموع خودروهای برقی از هر نوع در حال حاضر بیش از ۱ میلیون بشکه در روز تقاضای نفت را کاهش می‌دهند.

اوج تقاضا و آغاز کاهش آن تنها از طریق تغییرات ساختاری بلندمدت به دست می‌آید، در حمل و نقل جاده‌ای سبک و این تغییرات زمان بر است و نشانه‌هایی وجود دارد که نشان می‌دهد افزایش فروش خودروهای برقی در اروپا ممکن است کاهش تقاضای سوخت جاده‌ای را در پی داشته باشد، اما بیشتر کشورهای جهان هنوز به آن مرحله نرسیده‌اند.

بهبود اقتصادها در سال جاری منجر به بازگشت قوی تقاضای نفت شده است و برخی پیش‌بینی‌ها از زمان شروع همه‌گیری در سال ۲۰۲۰ مبنی بر اینکه جهان قبلاً شاهد اوج تقاضا برای نفت بوده است را رد می‌کند. علیرغم ترس از انواع جدید ویروس کرونا، مانند دلتا و اخیراً امیکرون، تقاضای جهانی نفت در مسیر رسیدن به سطوح قبل از همه‌گیری ظرف چند ماه و افزایش بیشتر در سال‌های آینده است.

سرمایه‌گذاران نفتی که در ماه نوامبر توسط بلومبرگ مورد نظرسنجی قرار گرفتند، انتظارات خود را از اوج تقاضای نفت نسبت به دو سال گذشته نیز به طور قابل توجهی تعدیل کردند. دو سال و نیم پیش، یک پنجم مشتریان سرمایه‌گذار نفتی که توسط بلومبرگ نظرسنجی شده بودند، گفتند که تقاضای نفت تا فوریه ۲۰۲۱ به اوج خود خواهد رسید. در ژوئن ۲۰۱۹، یک سوم دیگر از سرمایه‌گذاران نفت فکر می‌کردند که تا سال ۲۰۲۵ تقاضای جهانی نفت به اوج خود می‌رسد. در نظرسنجی‌های قبلی، بیشتر سرمایه‌گذاران انتظار داشتند اوج تقاضا برای نفت تا سال ۲۰۳۰ باشد. اما آخرین نظرسنجی ماه گذشته تفاوت فاحشی را در جدول زمانی تا اوج تقاضای نفت در مقایسه با چهار نظرسنجی قبلی نشان داد.

در حال حاضر، تنها ۲ درصد از سرمایه‌گذاران نفت معتقدند که اوج تقاضا برای نفت تا سال ۲۰۲۵ رخ خواهد داد و کمتر از ۴۰ درصد زمان آن را قبل از سال ۲۰۳۰ می‌بینند. یک سوم سرمایه‌گذاران انتظار دارند تقاضای نفت بین سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۰ به اوج خود

تحولات بازار انرژی

افزایش قیمت نفت با توجه به انتظار تأثیر محدود سویه امیکرون بر تقاضا توسط سرمایه گذاران

نفت و متحدانش (اوپک پلاس)، در نشست بعدی خود در ۴ ژانویه نیز آن را زیر نظر دارند. آنها در اوایل این ماه توافق کردند که به سیاست فعلی خود برای افزایش ماهانه تولید نفت پایبند باشند. وزیر نفت عراق روز یکشنبه گفت انتظار دارد اوپک در نشست بعدی، سیاست فعلی خود مبنی بر افزایش تدریجی ماهانه عرضه به میزان ۴۰۰ هزار بشکه در روز را حفظ کند. بازار واکنش قابل توجهی به اعلام خبر جمعه گذشته وزارت انرژی ایالات متحده مبنی بر فروش ۱۸ میلیون بشکه نفت خام از ذخایر استراتژیک نفت خود (SPR) در ۱۷ دسامبر به عنوان بخشی از برنامه قبلی برای کاهش قیمت بنزین نشان نداد. توشیتاکا تازاوا، تحلیلگر شرکت Fujitomi Securities Co Ltd، گفت: «نفت خام وست تگزاس احتمالاً بالاترین قیمت اخیر خود یعنی ۷۳/۳۴ دلار در بشکه را تجربه خواهد کرد و سپس تلاش خواهد کرد تا به ۷۸ دلار برسد. بر اساس سند بودجه عربستان سعودی، میزان رشد تولید ناخالص داخلی این کشور در سال جاری ۲/۹ درصد و در سال ۲۰۲۲ در حدود ۷/۴ پیش بینی شده است. عربستان سعودی قیمت نفتی را که برای محاسبه بودجه خود در نظر گرفته است فاش نمی کند، اما مونیکا مالیک، اقتصاددان ارشد بانک تجاری ابوظبی، تخمین زده که احتمالاً عربستان بودجه خود را برای سال ۲۰۲۲ بر اساس قیمت نفت ۵۰ تا ۵۵ دلار در هر بشکه تنظیم کرده است.

ایجاد شود، که ممکن است شاهد فشار نزولی آن بر قیمت‌ها باشیم.

انتظار می رود که قیمت نفت خام برنت تا سال ۲۰۲۲ به طور متوسط در سطح ۷۶ دلار در هر بشکه باشد. نگرانی‌های بلندمدت در مورد عدم سرمایه گذاری در بخش بالادستی نفت و کاهش ظرفیت مازاد اوپک در سال آینده احتمالاً تا حدودی باعث تقویت قیمت‌ها خواهد شد. بدیهی است که بزرگترین خطر نزول قیمت، محدودیت‌های بیشتر مرتبط با کووید ۱۹ در سال ۲۰۲۲ است، که می تواند به تقاضای نفت ضربه بزند. کاهش ظرفیت تولید اوپک، کاهش رشد تولید نفت ایالات متحده و ثابت ماندن عرضه ایران، ریسک‌های بازار در سال ۲۰۲۲ است. در حال حاضر انتظار می رود که تولید نفت ایران در طول سال روند صعودی داشته باشد. با این حال، برای تحقق آن، باید شاهد پیشرفت در مذاکرات هسته‌ای ایران باشیم.

قیمت نفت افزایش خود را در روز دوشنبه ادامه داد، زیرا سرمایه گذاران بر این باورند که سویه امیکرون باعث بیماری شدید نخواهد شد و احتمالاً تأثیر محدودی بر تقاضای جهانی سوخت خواهد داشت. هر دو شاخص نفت خام برنت و وست تگزاس در هفته گذشته حدود ۸ درصد افزایش داشتند که اولین افزایش هفتگی آنها طی هفته گذشته است. این افزایش بیش از نیمی از کاهش قیمت ناشی از سویه جدید کرونا یعنی امیکرون را که برای اولین بار در ۲۵ نوامبر منتشر شد، جبران کرد. تاتسو فومی اوکوشی، اقتصاددان ارشد در Nomura Securities، اظهار داشت: از آنجایی که خطر امیکرون کم به نظر می رسد، در هفته گذشته احساس آرامش رو به رشدی وجود داشت و تمرکز بازار به اقدام بعدی اوپک پلاس معطوف شده است. دانشمندان آفریقای جنوبی هیچ نشانه‌ای مبنی بر اینکه سویه امیکرون باعث تشدید بیماری می شود، نمی بینند. مقامات بهداشتی بریتانیا روز جمعه گفتند که واکسن‌های کووید ۱۹ به طور قابل توجهی در برابر بیماری خفیف ناشی از نوع امیکرون محافظت ایجاد می کنند. سرمایه گذاران سازمان کشورهای صادرکننده

قیمت نفت برنت تا سال ۲۰۲۲ در حدود ۷۶ دلار خواهد بود

نفت سال قدرتمندی داشته است. انتظار می رود عرضه اوپک و غیر اوپک در سال آینده رشد کند و بازار با مازاد عرضه مواجه شود. با این حال، همانطور که استراتژیست‌های ING خاطر نشان می کنند، در حال حاضر، بزرگترین تهدید موثر در ایجاد روند نزولی همچنان کووید ۱۹ است.

با توجه به تداوم افزایش ماهانه عرضه اوپک پلاس، همراه با رشد قوی عرضه غیر اوپک، بازار جهانی نفت ممکن است در سه ماهه اول سال آینده بازار با مازاد عرضه مواجه شود. برآورد می شود که بخش عمده مازاد عرضه در سه ماهه دوم سال ۲۰۲۲

تحولات سیاست‌های راهبردی و ژئوپلیتیک

حال انجام است. جنل در ۲۰ اوت اعلام کرد که پس از پایان قراردادهای حکومت اقلیم کردستان برای میادین نفت و گاز بینا باوی و میران، قصد دارد اقداماتی را برای حفاظت از حقوق خود انجام دهد. این شرکت گفت که تعامل با حکومت اقلیم کردستان در قراردادهای دشوار است و قادر به دریافت تأییدیه‌های لازم برای ادامه توسعه دارایی‌ها نیست.

دولت اقلیم کردستان نیز اعلام کرده که این دولت از اینکه جنل هیچ پیشنهاد معتبری برای توسعه میادین نفت و گاز بینا باوی و میران ارائه نکرده است متاسف بوده و خاطرنشان می‌کند که این شکست توانایی دولت برای توسعه به موقع این میادین را به طور قابل توجهی به تاخیر انداخته است.

جنل که فعالیت اصلی آن در کردستان است، در سال ۲۰۱۷ قراردادهای مشارکت در تولید را با حکومت اقلیم کردستان عراق برای توسعه این دو میدان پس از اصلاحات در توافق اولیه امضا کرد. جنل از زمان ورود به قراردادهای مشارکت در تولید در فوریه ۲۰۱۷، تمام تلاش خود را برای تعامل با حکومت اقلیم کردستان در زمینه توسعه میدان‌های بینا باوی و میران انجام داده است و پیشنهادات توسعه متعددی را برای تصویب به اقلیم کردستان ارائه کرده است. با این حال، دولت اقلیم کردستان مدتی است که قصد خود را مبنی بر عدم موافقت با توسعه میادین مطابق با شرایط مشارکت در تولید پیشنهادی به وضوح اعلام کرده است. جنل در منطقه نیمه خودمختار کردستان عراق فعال است و در میدان‌های پیشکبیر، قره داغ، سرتا و توکه سهام دارد.

وی توضیح داد که بحران انرژی کنونی اهمیت آزادسازی بازار گاز را آشکار ساخته است، زیرا گول انرژی روسیه گازپروم نمی‌تواند به طور کامل تقاضای شدید ناشی از کاهش عرضه به اروپا را پوشش دهد.

در اوایل ماه جاری، دیمیتری پسکوف، سخنگوی کرملین گفت که موضوع دسترسی روس نفت به خط لوله صادرات گاز به اروپا در دولت روسیه در حال بررسی است. در ماه سپتامبر، معاون نخست وزیر روسیه، الکساندر نواک گفت که دولت روسیه در حال بررسی درخواست روس نفت برای تامین گاز از طریق خط لوله گاز نورد استریم ۲ است.

دولت اقلیم کردستان (KRG) ادعای غرامت جنل انرژی را رد می‌کند

دولت اقلیم کردستان عراق در ۱۲ دسامبر ۲۰۲۱ ادعای شرکت جنل انرژی برای غرامت خاتمه قراردادهای مشارکت در تولید میادین نفت و گاز بینا باوی و میران را رد کرد و متعهد شد در برابر پرونده داوری این شرکت مستقر در بریتانیا از خود دفاع کند.

بیانیه حکومت اقلیم کردستان پس از اعلامیه جنل در ۱۰ دسامبر مبنی بر اینکه قصد دارد در یک داوری بین المللی مستقر در لندن «غرامت قابل توجهی» از حکومت اقلیم کردستان مطالبه کند تا «بر اساس روند اختلافات تعیین شده» در قراردادهای مشارکت در تولید پیگیری شود، اعلام شده است. دولت اقلیم کردستان در بیانیه‌ای در ۱۲ دسامبر گفت که دولت قویاً این موضوع را رد می‌کند که جنل مستحق هرگونه غرامت است. دولت به شدت از هر ادعایی که توسط جنل مطرح شود، دفاع خواهد کرد و قصد دارد ادعاهای متقابل خود را برای خسارات ناشی از انصراف جنل در مراکز داوری بین المللی پیگیری کند.

مناقشه بین جنل و اقلیم کردستان حول محور تاخیر در توسعه میدان‌های نفتی و گازی بینا باوی و میران می‌باشد که حداقل از سال ۲۰۱۴ با چندین اصلاحیه در توافقنامه اولیه در

روس نفت انتظار دارد دولت روسیه به شرکت اجازه دسترسی به صادرات گاز را بدهد

دیدیه کاسیمیرو، معاون اول شرکت روس نفت، گفته است که این شرکت انتظار دارد به صادرات گاز از روسیه دسترسی داشته باشد، زیرا این امر درآمدی را به بودجه وارد می‌کند و در عین حال مطابق با قوانین اروپا نیز خواهد بود. «ما واقعاً انتظار داریم که تصمیم مثبتی در مورد این موضوع اتخاذ شود.» وی افزود که طرفدار دسترسی به خطوط لوله صادراتی برای تولیدکنندگان مستقل است، زیرا آزادسازی صنعت گاز جنبه مثبتی برای دولت روسیه است.

تحولات محیط زیست و فناوری

بایدن کمک‌های فدرال به پروژه‌های زغال سنگ، نفت و گاز در خارج از کشور را متوقف کرد

سند، تعامل بین‌المللی انرژی بر ترویج انرژی پاک، پیشرفت فناوری‌های نوآورانه، تقویت رقابت‌پذیری فناوری پاک ایالات متحده و ارائه کمک‌های مالی و فنی برای حمایت از انتقال خالص صفر در سراسر جهان متمرکز خواهد بود. این رویکرد گشایش بزرگی برای چین ایجاد می‌کند، چین که مشتاق به تامین مالی پروژه‌های انرژی در سراسر جهان است، بر اساس گزارش اخیر موسسه بین‌المللی توسعه پایدار، ایالات متحده از سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۹ سالانه به طور متوسط ۱۶ میلیارد دلار بودجه عمومی بین‌المللی به پروژه‌های گاز طبیعی اختصاص داده است که چهار برابر بیشتر از باد و خورشید است. طرح جدید مطابق تعهدی است که ایالات متحده در ماه ژوئن با دیگر کشورهای گروه هفت مبنی بر پایان دادن به تامین مالی تولید برق زغال سنگ یا نیروگاه‌هایی که فاقد کنترل انتشار برای جذب دی‌اکسید کربن هستند. معافیت‌ها برای پروژه‌های نفت و گاز، از جمله خطوط لوله، نیروگاه‌ها و پایانه‌ها، در صورتی که به نظر برسد که امنیت ملی را به میزان قابل توجهی ارتقا می‌دهند و از منظر ژئواستراتژیک ضروری است یا برای حمایت از توسعه انرژی در مناطق آسیب‌پذیر ضروری است مجاز خواهد بود.

دولت بایدن دستور توقف فوری حمایت فدرال از نیروگاه‌های زغال سنگ و دیگر پروژه‌های کربن‌زا در خارج از کشور را صادر کرده است. این دستورالعمل برای اولین بار مانع از حمایت هر دولت ایالات متحده از چنین سرمایه‌گذاری‌هایی می‌شود که به طور بالقوه بر میلیاردها دلار بودجه سالانه و همچنین کمک‌های دیپلماتیک و فنی تأثیر می‌گذارد. این تغییر سیاست می‌تواند بر تعداد قابل توجهی از پروژه‌های سوخت فسیلی خارجی، از جمله تأمین مالی پایانه‌های اروپای شرقی و دریای کارائیب برای دریافت محموله‌های گاز طبیعی ایالات متحده تأثیر بگذارد. همچنین فراتر از محدود کردن کمک‌های مالی شامل سایر اشکال حمایت دولتی از جمله کمک‌های دیپلماتیک و فنی که به نفع توسعه‌دهندگان خطوط لوله، پایانه‌های LNG و سایر پروژه‌های خارج از کشور می‌باشد، خواهد بود. بر اساس این

چرا عادات مصرف کننده برای گذار انرژی به همان اندازه عوامل دیگر مهم هستند

به انجام اقدامات عملی توسط دولت‌ها و شهروندان جهانی شود. اتحادیه فراتر از نفت و گاز (یوگا) که در اوایل سال جاری توسط دانمارک و کاستاریکا تأسیس شد، اکنون ۱۱ کشور عضو دارد که از میان آنان تنها دانمارک تولیدکننده عمده نفت است. آنها متعهد شده‌اند که اعطای مجوزهای جدید حفاری را متوقف کنند و در نهایت استخراج نفت و گاز را به طور کامل ممنوع کنند. دولت بایدن اخیراً حمایت ایالات متحده از پروژه‌های سوخت فسیلی در خارج از کشور را متوقف کرد، همانطور که بیش از ۲۰ کشور در Cop26 در نوامبر این کار را انجام دادند. چنین ممنوعیت‌هایی بر معادن زغال سنگ، میادین نفت و گاز و خطوط لوله و همچنین نیروگاه‌های فسیلی تأثیر می‌گذارد. دوستداران زمین، یک گروه محیط زیست، برای جلوگیری از اعطای وام ۱.۱۵ میلیارد دلاری بریتانیا برای پروژه گاز طبیعی مایع موزامبیک اعتراض کرده‌اند. جان مونیس وزیر نفت کنیا در ماه نوامبر به هفته نفت آفریقا در دبئی گفت که «مامی خواهیم منابع خود را در آفریقا توسعه دهیم، همانطور که برادرانمان در غرب انجام داده‌اند.» موریتانی، سنگال، تانزانیا، موزامبیک، اوگاندا و سورینام در آمریکای لاتین به عنوان صادرکنندگان نفت و گاز در حال ظهور هستند. تغییر به سمت انرژی کربن کم بسیار سریعتر از آنچه غول‌های صنعتی انتظار دارند انجام می‌شود. اما با توجه به روندهای فعلی، دستیابی به آن کندتر و کمتر از آنچه که اهداف آب و هوایی نیاز دارند، پیش خواهد رفت.

کنفرانس سالانه آب و هوای سازمان ملل، تنها دو بار در یک کشور عمده صادرکننده نفت و گاز برگزار شده است، در حالی که در اروپا ۱۴ دوره و تنها در آلمان چهار بار برگزار شده است. بنابراین، تصمیم برای استقرار Cop28 در امارات، فرصتی برای گفتگوی سازنده‌تر است. بسیاری در مورد «طنز» اعطای Cop28 به یک صادرکننده پیشرو نفت و گاز جهانی اظهار نظر کرده‌اند، بدون اینکه به بزرگترین مصرف‌کننده زغال سنگ اروپا که چهار بار میزبان این رویداد بوده است، توجه کنند. اما داستان واقعی مبارزه با تغییرات آب و هوایی، مبارزه با خودمان است، چرا که شکل‌گیری یک اقتصاد جهانی با تمامی ابعاد آن است که امروزه استانداردهای زندگی و فرصت‌های بی‌سابقه‌ای را برای اکثر بشریت به ارمغان آورده است. با این حال انتقاد از چند شرکت بزرگ و کشورهای خارجی برای تغییرات آب و هوایی بسیار آسان‌تر است تا اعتراف به اینکه همه افراد خواهان سبک زندگی مدرن بوده و به تبع آن به سوخت‌های فسیلی متکی هستند. بنابراین، ما نیاز به اقدام جمعی مبتنی بر پذیرش مشکل و یک اراده مشترک داریم که منجر

بررسی دلایل افزایش قیمت نفت و تاثیر آن بر عرضه و تقاضا

حسین یادگاری

بیان رویداد:

در حالی که اقتصاد جهانی در مسیر بهبودی پس از کاهش همه‌گیری ویروس کرونا است، افزایش قیمت نفت خام برای بسیاری از اقتصادهای بزرگ و کشورهای در حال توسعه نگرانی ایجاد کرده است. قیمت نفت خام در ماه اکتبر ۲۰۲۱ به بالاترین حد خود در هفت سال گذشته رسید. عوامل مختلفی باعث ایجاد این شرایط در بازار جهانی نفت شده است. لذا با توجه به اهمیت این موضوع، عوامل موثر بر قیمت نفت خام بطور خلاصه در این گزارش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

تحلیل و ارزیابی:

تاپان پاتل، تحلیلگر ارشد HDFC، اظهار داشت که قیمت نفت خام به دلیل عوامل بنیادی قوی و به دلیل تقاضای جایگزین از سوی مصرف‌کنندگان گاز و زغال سنگ تقویت شد و به بالاترین سطح هفت ساله اخیر رسید. افزایش اخیر قیمت‌های گاز طبیعی و زغال سنگ در سطح جهان، تقاضا برای نفت خام را افزایش داده است. قیمت نفت خام در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۱ به شدت افزایش یافت و در ماه اکتبر به رشد خود ادامه داد. افزایش تقاضا، اختلالات عرضه مرتبط با آب و هوا و محدود شدن تولید اوپک پلاس مهم‌ترین عواملی هستند که این وضعیت را رقم زدند. هم‌چنین قیمت نفت با افزایش قیمت گاز طبیعی که اثر مثبت بر تقاضای نفت گذاشت، تقویت شد. تقاضای نفت در سه ماهه سوم سال ۲۰۲۱ با لغو اقدامات قرنطینه به ویژه در اروپا افزایش یافت. تقاضای جهانی اکنون تنها ۳ درصد کمتر از اوج خود قبل از همه‌گیری کوید ۱۹ است. بیشترین رشد تقاضا در چین اتفاق افتاد، جایی که تقاضا در حال حاضر بیش از ۱۰ درصد در مقایسه با سطح قبل از همه‌گیری کرونا بیشتر است، در حالی که در کشورهای OECD و غیر OECD (به استثنای چین) رشد تقاضا کمتر است. پس از بهبود تدریجی تقاضا از مارس ۲۰۲۱، تولید جهانی نفت خام در اوت و سپتامبر کاهش یافت. در ایالات متحده تولید نفت خام تحت تأثیر طوفان آیدا کاهش یافت و اوپک پلاس بدلیل کاهش تولید برخی از اعضا، تقریباً ۱ میلیون بشکه در روز کمتر از سهمیه خود تولید کرد. ذخایر نفت نیز در سال ۲۰۲۱ به سرعت به کاهش خود ادامه داد و از اوت

۲۰۲۰ کمی بیش از ۱ درصد در ماه کاهش یافته است. ذخایر تجاری کشورهای عضو OECD حدود ۴ درصد کمتر از میانگین پنج ساله خود در ژوئیه ۲۰۲۱ بوده است. انتظار می‌رود تقاضای نفت در سال ۲۰۲۲ از سطح پیش از همه‌گیری کوید ۱۹ فراتر رود، اگرچه برآوردها در مورد سرعت بهبود تقاضا متفاوت است. هم‌چنین پیش‌بینی می‌شود که تولید جهانی نفت نیز در سال ۲۰۲۲ افزایش یابد، زیرا اوپک پلاس تعهد کاهش تولید خود را در طول سال خواهد برداشت و تولید در ایالات متحده نیز در حدود ۱ میلیون بشکه در روز افزایش می‌یابد. استفاده بیشتر از نفت خام به عنوان جایگزین گاز طبیعی و احتمال اینکه رشد تولید نفت شیل آمریکا کمتر از حد انتظار باشد، عامل مهمی در تقویت قیمت خواهد بود. در حالی که شیوع مجدد کرونا می‌تواند بر تقاضا و قیمت نفت نیز تأثیر منفی بگذارد. علاوه بر این، این خطر وجود دارد که رشد عرضه در آینده ضعیف‌تر از تقاضا باشد که می‌تواند منجر به افزایش شدید قیمت‌ها شود. زیرا سرمایه‌گذاری در تولید نفت جدید از زمان سقوط قیمت نفت در سال ۲۰۱۴ نسبتاً ضعیف بوده و سرمایه‌گذاری در سال ۲۰۲۰ به ویژه در میان شرکت‌های بزرگ نفتی کاهش بیشتری یافته است.

آخرین چشم‌انداز انرژی کوتاه مدت اداره اطلاعات انرژی ایالات متحده نیز کاهش تقاضا را برای سه ماهه اول سال ۲۰۲۲ پیش‌بینی کرده است. وزیر نفت عربستان با ابراز نگرانی در مورد ظرفیت مازاد جهانی، هشدار داده که سطوح سرمایه‌گذاری فعلی برای جبران نرخ‌های کاهش طبیعی کافی نیست. آرامکو در آوریل ۲۰۲۰ تولید خود را تا حدود ۱۲ میلیون بشکه در روز افزایش داد، از آن زمان فعالیت حفاری در میدپن نفتی خود را کاهش داده است. به طور مشابه امارات نیز پس از تولید نزدیک به ۴ میلیون بشکه در روز در آوریل گذشته، به طور قابل توجهی نرخ حفاری را کاهش داده است. در مجموع برای تولیدکنندگانی که با کمبود نقدینگی زیادی مواجه هستند، افزایش ظرفیت تولید چندان ساده نخواهد بود. به ویژه برای آنهایی که وابسته به شرکت‌های نفتی بین‌المللی هستند. اوپک نیز برآوردهای تقاضا را کاهش داده زیرا قیمت‌های بالا تقاضا را محدود خواهد کرد. در عین حال زنگ خطری نیز به صدا درآمده که ظرفیت مازاد جهانی در حال کاهش است و بسیاری از تولیدکنندگان کلیدی قادر به

کمبود زغال سنگ در آسیا باعث شده است که کشورهای این قاره بیشتر از گذشته نفت مصرف کنند.

افزایش قیمت گاز طبیعی یکی از عوامل مهم در افزایش قیمت نفت بوده است.

انتظار می‌رود تقاضای نفت در سال ۲۰۲۲ از سطح پیش از همه‌گیری کوید ۱۹ فراتر رود، اگرچه برآوردها در مورد سرعت بهبود تقاضا متفاوت است.

انتظار می‌رود تولید جهانی نفت در سال ۲۰۲۲ افزایش یابد، زیرا اوپک پلاس تعهد کاهش تولید خود را در طول سال کمتر کرده و تولید در ایالات متحده نیز در حدود ۱ میلیون بشکه در روز افزایش می‌یابد.

البته این خطر وجود دارد که رشد عرضه در آینده ضعیف‌تر از تقاضا باشد که می‌تواند منجر به افزایش شدید قیمت‌ها شود. زیرا سرمایه‌گذاری در تولید نفت از زمان سقوط قیمت نفت در سال ۲۰۱۴ نسبتاً ضعیف بوده و سرمایه‌گذاری در سال ۲۰۲۰ به ویژه در میان شرکت‌های بزرگ نفتی کاهش بیشتری یافته است.

هم‌چنین ظرفیت مازاد جهانی در حال کاهش است و بسیاری از تولیدکنندگان کلیدی قادر به سرمایه‌گذاری کافی برای جبران کاهش طبیعی تولید نیستند چه رسد به اینکه ظرفیت تولید را افزایش دهند.

اوپک برآوردهای تقاضا را کاهش داده، زیرا قیمت‌های بالا تقاضا را محدود خواهد کرد. بر اساس گزارش دبیرخانه اوپک، تقاضا برای نفت اوپک در سال ۲۰۲۲ کاهش یافته و به ۲۸٫۶۶ میلیون بشکه در روز برای سال ۲۰۲۲ خواهد رسید.

به گفته کارشناسان، روند صعودی قیمت نفت احتمالاً در کوتاه مدت ادامه خواهد داشت. تاماس وارگا، تحلیلگر نفت در کارگزاری PVM Oil Associates لندن، گفت: کاهش ذخایر، انضباط اوپک و بحران مداوم انرژی در کوتاه مدت حمایت خوبی از قیمت‌ها خواهد کرد.

- سرمایه‌گذاری کافی برای جبران کاهش طبیعی تولید نیستند چه رسد به اینکه ظرفیت تولید را افزایش دهند. طبق گزارش اوپک، تقاضای نفت در سال گذشته ۲٫۲ میلیون بشکه در روز بیش از تولید شد و باعث شد قیمت‌ها افزایش یابد. با این حال در سه ماهه چهارم سال ۲۰۲۱ به دلیل افزایش قیمت‌ها، نرخ رشد تقاضا کاهش خواهد یافت. اوپک انتظار دارد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۲ به میزان ۶٫۱۵ میلیون بشکه در روز افزایش یابد. بر اساس گزارش دبیرخانه اوپک، تقاضا برای نفت اوپک در سال ۲۰۲۲ کاهش یافته و به ۲۸٫۶۶ میلیون بشکه در روز برای سال ۲۰۲۲ خواهد رسید که کمی بیش از تولید نفت خام اوپک بر اساس مجموع برآوردهای منابع ثانویه است. پیش‌بینی می‌شود که تقاضا برای نفت اوپک از ۲۹٫۱۶ میلیون بشکه در روز در سه ماهه اول سال ۲۰۲۱ به ۲۶٫۸۱ میلیون بشکه در روز در سه ماهه اول سال ۲۰۲۲ کاهش یابد. این موضوع عامل اصلی امتناع اوپک پلاس از افزایش تولید علیرغم فشارهای شدید ایالات متحده و سایر کشورهای مصرف‌کننده است. بر اساس ارقام گزارش دبیرخانه اوپک در ماه نوامبر، اگر اوپک پلاس به افزایش تولید طبق برنامه‌ریزی ادامه دهد، در سه ماهه اول سال ۲۰۲۲، تولید ۱٫۸ میلیون بشکه در روز بیش از تقاضا خواهد شد.

جمع‌بندی:

- قیمت نفت خام به دلیل عوامل بنیادی قوی و به دلیل تقاضای جایگزین از سوی مصرف‌کنندگان گاز و زغال سنگ تقویت شد و به بالاترین سطح هفت ساله اخیر رسید.
- استفاده بیشتر از نفت خام به عنوان جایگزین گاز طبیعی و احتمال رشد کمتر از حد انتظار تولید نفت شیل آمریکا، عامل مهمی در تقویت قیمت خواهد بود. اما شیوع مجدد کرونا می‌تواند بر تقاضا و قیمت نفت نیز تأثیر منفی بگذارد.
- افزایش اخیر قیمت گاز طبیعی و زغال سنگ در سطح جهان باعث افزایش تقاضا برای نفت خام برای تامین تقاضای بخش تولید برق شده است.

تحولات بازار نفت در هفته منتهی به ۱۰ دسامبر ۲۰۲۱

کاهش نگرانی‌ها نسبت به تأثیر سویه‌کرونا بر تقاضای جهانی

مهدی یوسفی

برنت موعدهار با ۳/۴ درصد کاهش به ۷۵/۵۰ دلار در بشکه رسید و قیمت نفت خام دویی در بازار تك محموله با ۲ درصد کاهش نسبت به هفته ماقبل به ۷۲/۸۸ دلار در بشکه رسید. در همین دوره زمانی قیمت نفت خام وست‌تگزاس با ۶/۶ درصد کاهش نسبت به هفته ماقبل به ۷۱/۳۰ دلار در بشکه رسید.

در هفته منتهی به ۱۰ دسامبر ۲۰۲۱ قیمت نفت خام‌های شاخص پس از سقوط شدیدی که در هفته منتهی به ۳ دسامبر داشت، افزایش یافت و بخشی از کاهش هفته گذشته خود را جبران نمود. سبداوپک با ۳/۴ درصد کاهش نسبت به هفته ماقبل در سطح ۷۴/۱۱ دلار در بشکه قرار گرفت و متوسط هفتگی نفت

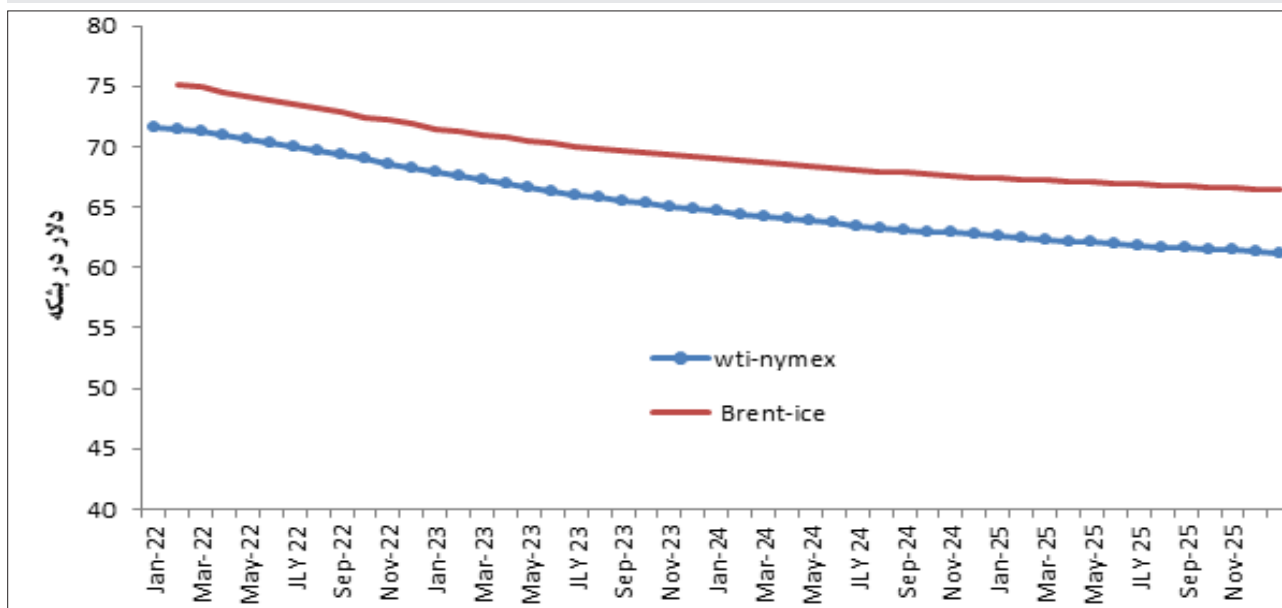
جدول ۱. تغییرات هفتگی نفت خام‌های شاخص (دلار در بشکه)

هفته	سبداوپک	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	وست تگزاس	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)	برنت موعدهار	تغییرات نسبت به هفته قبل (درصد)
هفته منتهی به ۱۲ نوامبر ۲۰۲۱	۸۲٫۵۱	۰٫۸	۸۱٫۹۶	۰٫۲	۸۳٫۷۷	۰٫۹
هفته منتهی به ۱۹ نوامبر ۲۰۲۱	۸۰٫۷۴	-۲٫۱	۷۹٫۰۲	-۳٫۶	۸۱٫۵۹	-۲٫۶
هفته منتهی به ۲۶ نوامبر ۲۰۲۱	۷۹٫۴۹	-۱٫۵	۷۸٫۰۹	-۱٫۲	۸۰٫۴۵	-۱٫۴
هفته منتهی به ۳ دسامبر ۲۰۲۱	۷۱٫۷	-۹٫۸	۶۶٫۸۹	-۱۴٫۳	۷۲٫۰۶	-۱۰٫۴
هفته منتهی به ۱۰ دسامبر ۲۰۲۱	۷۴٫۱۱	۳٫۴	۷۱٫۳	۶٫۶	۷۴٫۵	۳٫۴

قرارداد ماه اول وست‌تگزاس ۷۱/۶۷ دلار در بشکه بود که نسبت به قرارداد ماه چهارم به مقدار ۰/۷۲ دلار در بشکه بیشتر بود. وضعیت بکواردیشن در بازار آتی‌ها بیانگر آنست که رشد تقاضا بیش از رشد عرضه است و بازار با کمبود عرضه مواجه بوده و از ذخیره‌سازی‌ها برداشت می‌شود.

در ۱۰ دسامبر ۲۰۲۱ در بازار فیوچر و در بورس آیس، قیمت نفت برنت در وضعیت بکواردیشن قرار داشت. قرارداد ماه اول برنت ۷۵/۱۵ دلار در بشکه بود که نسبت به قرارداد ماه چهارم به مقدار ۰/۹۵ دلار در بشکه بالاتر بود. قیمت نفت وست‌تگزاس در بورس نایمکس نیز در وضعیت بکواردیشن قرار داشت و قیمت

نمودار ۱. قیمت نفت برنت و وست‌تگزاس در بورس آیس و نایمکس در ۱۰ دسامبر ۲۰۲۱

در هفته منتهی به ۱۰ دسامبر ۲۰۲۱ عوامل مختلفی در نوسانات قیمت نفت موثر بود که در ذیل به مهمترین آنها به تفکیک عوامل تضعیف کننده و تقویت کننده اشاره می شود.

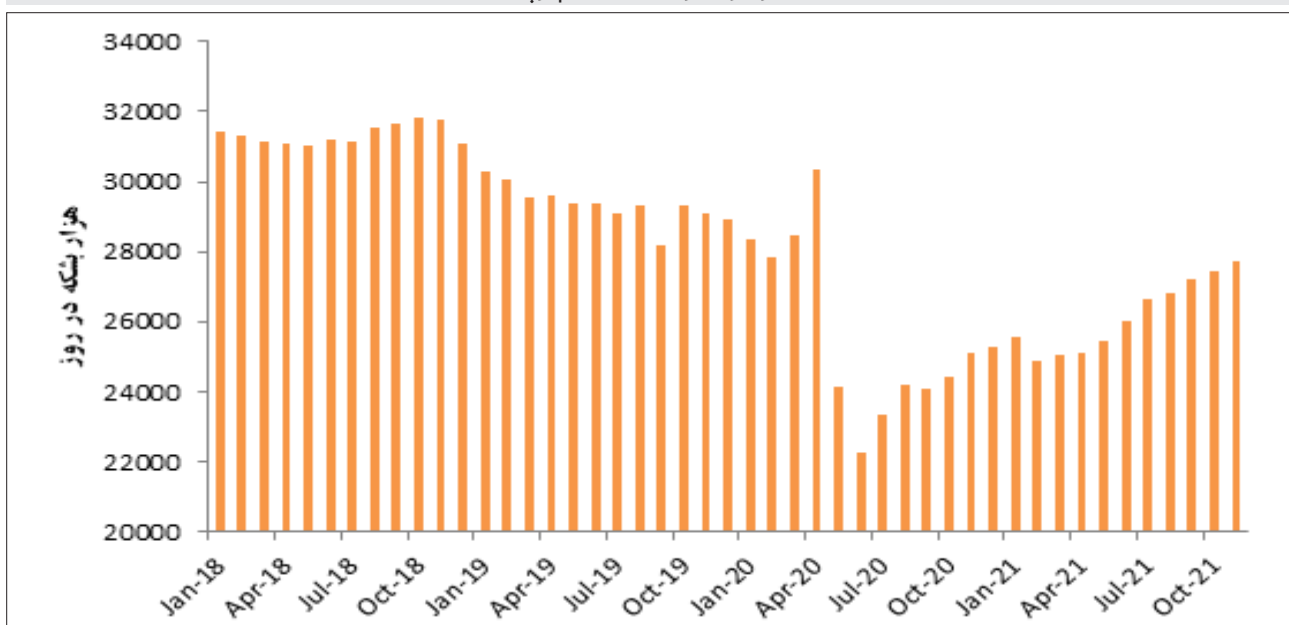
تضعیف کننده:

۱. نگرانی نسبت شیوع موج های جدید ویروس کرونا به خصوص انواع جهش یافته آن و تاثیرگذاری بر روند در حال رشد تقاضای نفت؛ شمار مبتلایان در اروپا مجدداً روند صعودی به خود گرفته و در برخی کشورها محدودیت های جدیدی وضع شده است و از همه مهمتر نگرانی های زیادی در مورد سویه جدید آن که در آفریقای جنوبی شناسایی شده، ایجاد شده است و دانشمندان می گویند این ویروس با تعداد بالای جهش های آن ممکن است به واکسن های فعلی حساس نباشد؛
۲. برنامه کشورهای آمریکا، ژاپن، چین، هند، کره جنوبی و انگلیس برای برداشت ۷۱ میلیون بشکه از ذخایر استراتژیک خود و عدم تغییر در آن با توجه به کاهش قیمت نفت؛
۳. از سرگیری مذاکرات هسته ای ایران و گروه ۱+۴ از ۹ دسامبر ۲۰۲۱؛
۴. در هفت روز منتهی به ۷ دسامبر خالص وضعیت خرید بورس بازان در بازار نایمکس برای چهارمین هفته متوالی کاهش یافت و با ۷۲۱۳ قرارداد کاهش به ۲۲۶۹۳ قرارداد رسید؛
۵. بر اساس گزارش اداره اطلاعات انرژی آمریکا، در هفته منتهی به ۳ دسامبر تولید نفت خام این کشور با ۱۰۰ هزار بشکه در روز افزایش به ۱۱/۷ میلیون بشکه در روز رسید که بالاترین سطح تولید قبل از شیوع کرونا است. بالاترین سطح هفتگی تولید مربوط به ۱۳ مارس ۲۰۲۰ با ۱۳/۱ میلیون بشکه در روز است که تولید کنونی هنوز ۱/۴

میلیون بشکه کمتر از آن است؛

۶. تقویت ارزش دلار، شاخص ارزش دلار در هفته منتهی به ۳ دسامبر ۹۶/۱۲ بود که در هفته منتهی به ۱۰ دسامبر به ۹۶/۱۹ رسید؛
۷. افزایش نرخ تورم در آمریکا، بعد از آنکه نرخ تورم در دوازده ماه منتهی به اکتبر ۲۰۲۱ به ۶/۲ درصد رسید و بالاترین نرخ در ۳۰ سال گذشته بود، در ماه نوامبر نیز این وضعیت ادامه یافت و در دوازده ماه منتهی به نوامبر ۲۰۲۱ با ۶/۸ درصد رشد، بالاترین نرخ در ۴۰ سال گذشته را داشت؛
۸. افزایش ذخایر نفت منطقه کوشینگ اوکلاهاما به مقدار ۲/۳۷ میلیون بشکه؛
۹. در هفته منتهی به ۳ دسامبر ذخیره سازیهای بنزین در آمریکا ۳/۹ میلیون بشکه افزایش یافت؛
۱۰. اداره اطلاعات انرژی آمریکا در گزارش چشم انداز جدید خود اعلام کرد که در سال ۲۰۲۲ رشد تولید از رشد تقاضا پیشی خواهد گرفت و باعث مازاد عرضه در بازار و افزایش سطح ذخیره سازیها خواهد شد؛
۱۱. در هفته منتهی به ۱۰ دسامبر ۲۰۲۱ تعداد دکل های حفاری فعال در بخش نفت آمریکا با چهار دکل افزایش نسبت به هفته قبل به ۴۷۱ دکل رسید؛
۱۲. افزایش تولید اوپک پلاس در ماه نوامبر، تولیدکنندگان عضو توافق در ماه نوامبر ۴۸۰ هزار بشکه در روز افزایش تولید داشتند و تولید آنها به ۳۷/۴۲ میلیون بشکه در روز رسید از اینرو پایداری آنها از ۱۱۳ درصد در ماه اکتبر به ۱۱۲ درصد در ماه نوامبر رسید و کل تولید نفت خام اوپک نیز با ۲۹۷ هزار بشکه در روز افزایش به ۲۷/۷۲۳ میلیون بشکه در روز رسید؛

نمودار ۲. تولید نفت خام اوپک

تقویت‌کننده:

مصرف در اغلب کشورهای جهان به سطح قبل از شیوع ویروس کرونا رسیده است؛

۴. کمبود عرضه در بازار به دلیل رشد کمتر عرضه نسبت به رشد تقاضا بر اساس برآوردهای موسسات مختلف در ماه دسامبر بازار با حدود یک میلیون بشکه در روز کمبود عرضه مواجه است؛

۵. بالا بودن قیمت گاز طبیعی و ادامه استفاده از فرآورده‌های نفتی نظیر نفت کوره، گازوئیل و پروپان به جای گاز طبیعی؛

۶. ناتوانی برخی تولیدکنندگان اوپک پلاس در افزایش تولید مطابق با سهمیه تولیدی خود، به گزارش پلاتس سطح پایبندی اوپک پلاس به توافق کاهش تولید در ماه نوامبر ۱۱۲ درصد بوده است و در بین تولیدکنندگان اوپکی، کشورهای گینه استوایی، آنگولا، نیجریه و کنگو در بین تولیدکنندگان غیر اوپکی، کشورهای مالزی، سودان، آذربایجان، برونئی و عمان کمتر از سطح سهمیه خود تولید داشتند؛

۷. برخی گزارشات اولیه در مورد سویه جدید کرونا موسوم به امیکرون نشان می‌دهد که این سویه اگرچه سرعت انتقال بالایی دارد، اما قدرت کشندگی آن کمتر است. از اینرو نگرانی‌های اولیه در مورد تاثیر شدید این سویه بر تقاضای جهانی تا حدودی تعدیل شد و از طرف دیگر شرکت فایزر نیز اعلام کرد که تزریق دوز سوم واکسن فایزر میتواند باعث کاهش ابتلا به سویه امیکرون شود؛

۸. عربستان سعودی قیمت رسمی فروش نفت خود به آسیا و آمریکا را افزایش داد.

۱. ادامه سیاست اوپک پلاس مبنی بر عدم تغییر در برنامه افزایش تولید، در جلسه اوپک پلاس که در ۲ دسامبر برگزار شد، توافق شد که همچنان به برنامه افزایش تولید ماهانه ۴۰۰ هزار بشکه در روز برای ماه ژانویه ۲۰۲۲ ادامه دهند، این در حالیست که با توجه به آزاد سازی ذخایر استراتژیک و شیوع سویه جدید کرونا به نام امیکرون، میزان رشد تقاضا و عرضه نفت باریسک‌های جدی مواجه است. بعد از جلسه اوپک قیمت‌ها افزایش یافت. به نظر میرسد که اولاً اوپک نسبت به تاثیر گذاری سویه امیکرون بر تقاضای نفت خوشبین است و از طرف دیگر در بند ۳ بیانیه پایانی اوپک پلاس تاکید شد که اوپک پلاس به بررسی بازار و تحولات مربوط به شیوع کرونا ادامه داده و در صورت نیاز اقدام فوری را انجام خواهد داد؛

۲. انجمن نفت آمریکا (API) اعلام کرد که در هفته منتهی به ۳ دسامبر ذخیره‌سازی‌های نفت خام این کشور ۳/۰۸۹ میلیون بشکه کاهش یافته است، در حالیکه پیش‌بینی می‌شد حدود ۲/۰۹۳ میلیون بشکه افزایش یابد. علاوه بر این اداره اطلاعات انرژی آمریکا نیز اعلام کرد که در هفته منتهی به ۳ دسامبر ذخیره‌سازی‌های نفت خام این کشور ۰/۲۴۱ میلیون بشکه کاهش یافته و به ۴۳۲/۸۷۰ میلیون بشکه رسیده است؛

۳. بالا بودن نرخ رشد تقاضا به دلیل کاهش اثرات بحران شیوع ویروس کرونا همراه با تسریع در برنامه‌های واکسیناسیون در سطح جهان و رفع اغلب محدودیت‌های شدید سال گذشته (سطح

سیاست‌های راهبردی و ژئوپلیتیک

توسعه میدان گازی عکاز^۱ عراق و پیامدهای ژئوپلیتیک آن

سروش بغدادی

طرح مساله:

سرمایه گذاری در صنعت پتروشیمی و تقویت استان های سنی نشین می اندیشد.

از این رو در سال ۲۰۲۱ کنسرسیومی متشکل از شرکت ملی نفت عراق و شرکت دلتای عربستان و شلومبرگر آمریکا به رهبری شلومبرگر برای توسعه میدان گازی عکاز تشکیل شده است. همچنین عربستان و امارات متحده عربی قصد دارند ۶ میلیارد دلار به طور مشترک در عراق سرمایه گذاری کنند. همزمان با این تحولات بن سلمان در مورد روابط با ایران تغییر رویکرد داده است و اعلام نموده است که به دنبال رابطه خوب با ایران است و ضعیف شدن ایران را به زیان عربستان می بیند.

تحلیلگران مسائل بین المللی در مورد این تحولات دو نظر نسبتاً متفاوت دارند. نخست ورود عربستان به حوزه نفوذ ایران و چین و روسیه و دوم چرخش نسبی عراق به سمت ایالات متحده و عربستان.

وزیر نفت عراق ابراز امیدواری کرده است که سالانه ۱۵ میلیارد متر مکعب از میدان عکاز گاز برداشت شود. تولید گاز عراق عمدتاً از گاز همراه نفت می باشد که به دلیل محدودیت های اعمال شده از سوی اوپک بر روی تولید نفت، برداشت گاز نیز با محدودیت همراه است. همچنین واردات گاز از ایران به دلیل محدودیت گاز عرضه شده از سوی ایران و همچنین مشکلات ناشی از تحریم با محدودیت همراه است. ضمناً گاز و برق وارداتی از ایران با نوسانات زیادی همراه است. همچنین عراق مقدار زیادی مشعل سوزی (فلرینگ) گاز همراه دارد که وزیر نفت عراق اعلام کرده که امیدوار است تا سال ۲۰۲۵ عراق مشعل سوزی را متوقف خواهد کرد. در مجموع عراق قصد دارد ظرف چند سال آینده با توقف مشعل سوزی و همچنین تولید گاز در میادین منصوریه، عکاز و سیبا، نیاز خود را به گاز وارداتی از ایران کاهش دهد.

در پی افزایش فشار های ایالات متحده آمریکا بر دولت عراق برای کاهش واردات گاز و برق از ایران، تلاش های دولت عراق برای افزایش تولید گاز و برق دوچندان شده است. بعد از باز پس گیری استان الانبار از داعش در سال ۲۰۱۷ توسط نیروهای حشد الشعبی، وظیفه حفاظت از این میدان در سال ۲۰۱۹ به ارتش عراق واگذار شد. میدان عکاز واقع در استان سنی نشین الانبار در غرب عراق میان مرز سوریه و رود دجله واقع شده است و حدود ۵٫۶ تریلیون فوت مکعب گاز را در خود جای داده و بزرگترین میدان گازی عراق به شمار می رود.

تحلیل و ارزیابی:

توسعه این میدان در سال ۲۰۱۱ به شرکت KOGAS کره جنوبی سپرده شد و در بین سالهای ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۴ حدود ۸ حلقه چاه در این میدان حفر شد. اما در سال ۲۰۱۴ پس از تصرف استان الانبار توسط داعش شرکت KOGAS عراق را ترک نمود. پس از بازپس گیری استان الانبار از داعش، مقامات عراقی بسیار تلاش کردند تا شرکت KOGAS را به عراق برگردانند اما به دلیل وجود گروهک های داعش در این استان و همچنان نا امنی های پراکنده، این تلاش ها ناکام ماند.

در ماه های اخیر حکومت عربستان سعودی مجوز سرمایه گذاری در پروژه های نفت و گاز عراق را برای شرکت های انرژی عربستان صادر کرده است. از طرفی برخی از گروه های سیاسی عراق ادعا کرده اند که قیمت وارداتی گاز از ایران در مقایسه با قیمت های جهانی بالاتر است و دولت عراق را به کاهش واردات گاز از ایران تشویق می کنند. از طرفی ایالات متحده در تلاش است تا نفوذ ایران در منطقه را محدود کند و عربستان همزمان با این هدف به

نظر می‌رسد. دوم این که درصد قابل توجهی از افزایش تولید گاز عراق طی سالیان آینده در منطقه کردستان عراق اتفاق خواهد افتاد و با توجه به اختلافات عمیق حکومت اقلیم کردستان عراق و دولت فدرال، بعید است که بغداد امنیت انرژی خود را به دست کرده باشد. در نتیجه بازار گاز عراق برای ایران همچنان بازاری در دسترس خواهد بود.

جمع بندی:

هدف اعلام شده از سوی عراق با محدودیت‌های جدی روبروست و بی‌نیازی عراق از گاز ایران بعید به نظر می‌رسد. نخست اینکه حجم میادین گازی عراق به اندازه‌ای نیست که بتوان به آن اتکا نمود و در قیاس با دیگر کشورهای خاورمیانه و بخصوص کشورهایی مانند ایران و قطر حجم میادین گاز عراق کوچک به

محیط زیست و فناوری

نقش گاز طبیعی تجدیدپذیر در فرآیند گذار انرژی کشور چین

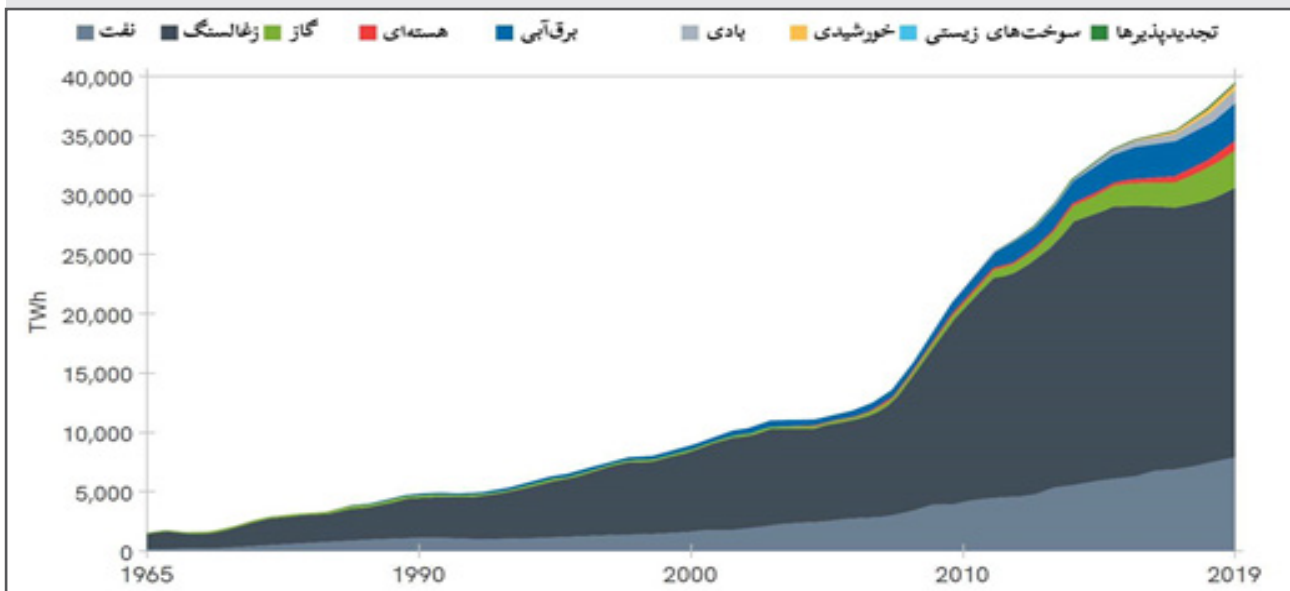
مهديه ابوالحسنی چیمه

طرح مسئله:

تولیدکننده گازهای گلخانه‌ای، تعهد کرده است انتشار گازهای گلخانه‌ای برای این کشور تا پیش از سال ۲۰۳۰ به اوج خود رسیده و پس از آن برای دستیابی به انتشار کربن صفر در سال ۲۰۶۰ تلاش کند.

در ۱۲ دسامبر سال ۲۰۲۰، چین اهداف خود را در اجلاس تغییرات آب و هوایی ۲۰۲۰، به منظور مشارکت در کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای به روز رسانی کرد. بر این اساس کشور چین بعنوان پرجمعیت‌ترین اقتصاد جهان و بزرگ‌ترین

نمودار ۱. مصرف انرژی در کشور چین به تفکیک منابع مختلف

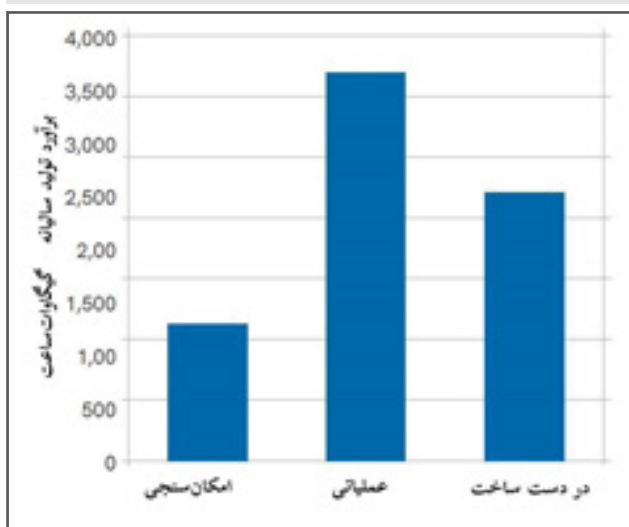
منبع: بی پی

تحلیل و ارزیابی:

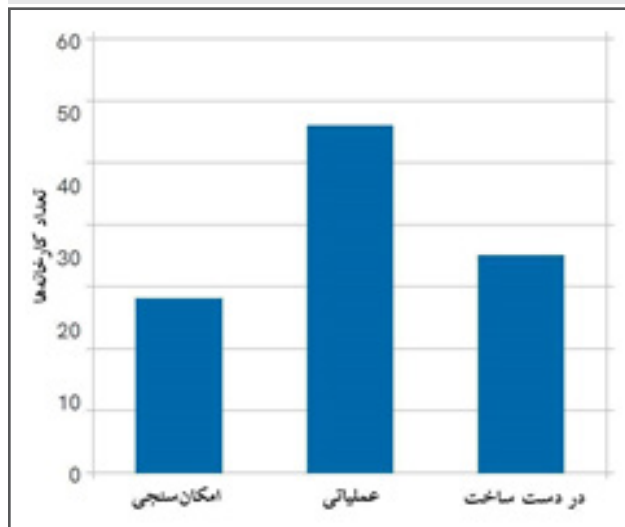
از آن‌ها به مرحله تولید رسیده، ۳۰ پروژه در حال ساخت بوده و ۲۴ مورد دیگر آن در مرحله امکان‌سنجی است. بیش از نیمی از کارخانه‌های به مرحله تولید رسیده، در این کشور مشوق‌هایی را از دولت برای ساخت دریافت کرده‌اند. منبع تولید این پروژه‌ها از زیست‌توده بوده و از فن‌آوری هضم بی‌هوازی استفاده می‌کنند. انتظار می‌رود این کارخانه‌های عملیاتی، ۳،۶۵۰ گیگاوات ساعت بیومتان در سال تولید داشته باشند، درحالی‌که کل تولید مورد انتظار از کارخانه‌ها معادل ۷،۴۵۸ گیگاوات ساعت (حدود ۷ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی) است. این تفاوت در میزان تولید و مقدار مورد انتظار، به این علت است که برخی از پروژه‌ها در مرحله امکان‌سنجی هستند، با این حال تحقق این حجم از تولید مورد انتظار، به حمایت چین و بلوغ مدل‌های تجاری بستگی دارد.

چین پیشینه‌ای بلندمدت در صنعت بیوگاز دارد، که ریشه‌های آن به قرن نوزدهم میلادی باز می‌گردد، از سال ۲۰۱۵ میلادی این کشور شروع به تغییر و ارتقا بیوگاز روستایی کرد، به همین منظور دولت مرکزی سرمایه‌گذاری‌هایی را برای حمایت از ساخت پروژه‌های بیوگاز در مقیاس بزرگ و پروژه‌های بیومتان انجام داد. بر اساس آمار وزارت کشاورزی و امور روستایی این کشور، بیش از ۷،۷۰۰ پروژه بیوگاز و بیومتان بزرگ مقیاس در چین ساخته شده است، که با تولید سالانه بیش از ۱/۳ میلیارد مترمکعب، گاز حدود ۵۰۰،۰۰۰ خانوار را تامین می‌کند. با توجه به بررسی‌های اتحادیه بین‌المللی گاز، ۱۰۲ کارخانه بیومتان در استان‌های مختلف چین وجود دارد. همانطور که در نمودار ۲ ملاحظه می‌شود، ۴۸ مورد

نمودار ۳. تخمین تولید مورد انتظار کارخانه‌های بیومتان در چین

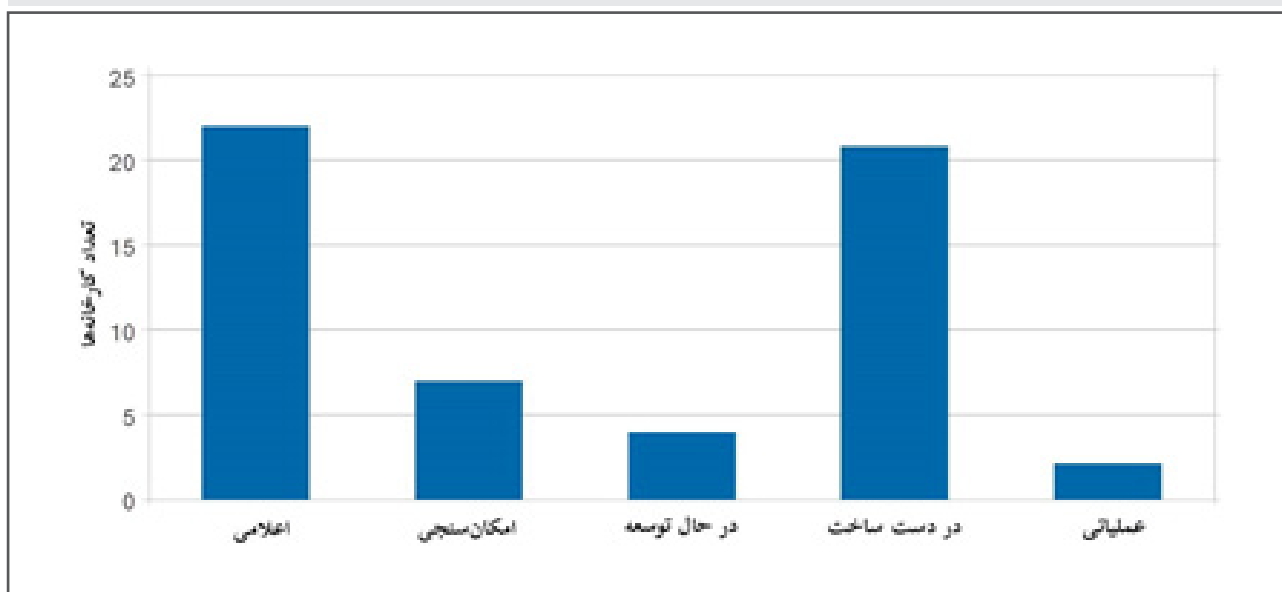
نمودار ۲. تعداد کارخانه‌های بیومتان در چین بر اساس وضعیت آن‌ها

این کشور، به منظور دستیابی به کاهش انتشار کربن حمایت می‌کند. همانطور که در نمودار ۴ نشان داده شده است، از مجموع ۵۶ کارخانه هیدروژن کم‌کربن در این کشور، تنها دو مورد آن فعال بوده، ۲۱ پروژه در حال ساخت و ۲۲ پروژه جدید دیگر نیز با سرمایه‌گذاری قابل توجهی تحت حمایت دولت است. بر این اساس بسیاری از پروژه‌های در حال ساخت در ابتدای سال ۲۰۲۲ و یا ۲۰۲۳ به مرحله تولید خواهند رسید.

طبق نظر اتحادیه هیدروژن چین، این کشور با ۲۵ میلیون تن ظرفیت تولید هیدروژن در سال، بزرگ‌ترین تولیدکننده هیدروژن در جهان است. در سال ۲۰۱۸، تولید سالانه هیدروژن در این کشور ۲۱ میلیون تن بوده که حدود ۲٫۷ درصد از انرژی چین را شامل می‌شود. بر اساس پیش‌بینی‌های صورت گرفته، تقاضای هیدروژن چین تا سال ۲۰۳۰ به ۳۵ میلیون تن خواهد رسید که حداقل ۵ درصد از محتوای انرژی این کشور را تشکیل می‌دهد. چین از پروژه‌های هیدروژن سبز در چارچوب اهداف

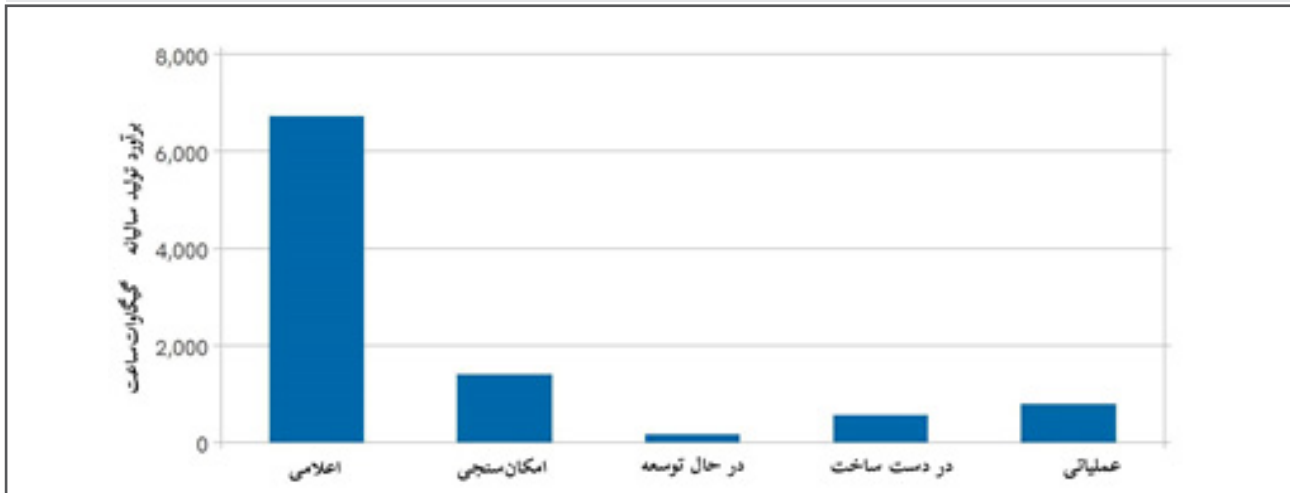
نمودار ۴. تعداد پروژه‌های هیدروژن در چین بر اساس وضعیت آن‌ها

بلندپروازانه این کشور تصویری شفاف و کامل را ارائه نمی‌دهد، اما به ما کمک می‌کند تا درک بهتری از پیشرفت‌ها و برنامه‌ریزی‌های چین برای دستیابی به اهداف این کشور، داشته باشیم.

اگر همه پروژه‌ها، از جمله پروژه‌هایی که تنها در مرحله اولیه هستند، به مرحله اجرا برسند، انتظار می‌رود کل تولید هیدروژن در این کشور حدود ۰ اتروات ساعت و یا معادل امیلیارد مترمکعب گاز طبیعی باشد، هر چند این میزان تولید در مقایسه با اهداف

نمودار ۵. تخمین تولید مورد انتظار کارخانه‌های هیدروژن در چین بر اساس وضعیت آن‌ها

۳. در حال حاضر پروژه‌های بیومتان در چین به دلیل وابستگی آن‌ها به یارانه‌های دولتی، اقتصادی نبوده و این مسئله هم برای کارخانه‌های در حال بهره‌برداری و هم برای پروژه‌هایی که در دست ساخت هستند و احتمالاً به دلایل اقتصادی متوقف می‌شوند، صدق می‌کند.

پروژه‌های زیادی برای تولید هیدروژن سبز در چین وجود دارد و سرمایه‌گذاری‌های زیادی که در این حوزه صورت گرفته به برنامه‌ریزی و اجرای بسیاری از این پروژه‌ها کمک کرده است. با این حال، عدم قطعیت در مورد میزان پیشرفت بسیاری از پروژه‌ها که در مرحله اولیه هستند وجود دارد و در نهایت میزان تولید واقعی هیدروژن سبز تا حد زیادی به توسعه سیاست‌ها، پیشرفت فناوری و کاهش هزینه‌های تولید بستگی دارد.

جمع‌بندی:

با وجود پیشینه بلندمدت چین در صنعت بیوگاز، صنعت بیومتان این کشور، به شدت متکی به سیاست‌ها و حمایت دولت است. با توجه به تلاش برای ارتقاء کارخانه‌های بیوگاز به بیومتان، انتظار می‌رود در آینده تولید بیومتان در این کشور افزایش یابد. بر اساس تجزیه و تحلیل اتحادیه بین‌المللی گاز، این کشور با چالش‌هایی برای دستیابی به پتانسیل کامل خود در تولید بیومتان مواجه است که باید به آن‌ها غلبه کند. این چالش‌ها شامل موارد زیر می‌باشد:

۱. چالش بزرگ عرضه خوراک اولیه (پسماندهای کشاورزی، ضایعات حیوانی و غیره) به دلیل مشکلاتی برای دسترسی به آن و یا نوسانات قیمت آن
۲. هزینه اتصال بیومتان به شبکه گاز شهری به دلیل دور بودن کارخانه‌ها (به دلیل ماهیت آن‌ها اغلب در روستاهای دور افتاده هستند) از مراکز عمده تقاضا، بسیار بالا است.

موسسه مطالعات بین المللی انرژی